

Ани, Тијани и Момчилу

„Оно што не разуме онај ко не познаје екологију“, рече Кинес, „јесте да је реч о систему. Систем! Један систем одржава одређену флуидну стабилност која може бити уништена и најмањим погрешним кораком у једном једином делу. Систем подразумева поредак који се успоставља од тачке до тачке система. Ако нешто запречи ток поретка, он се руши. Невична особа може и да не буде свесна једног таквог распадања све док не буде превише касно. Баш зато је и најважнија функција екологије научити разумевања последица.“

Франк Херберт: Деца Аракиса II
(VI књига из циклуса Пешчана планета – Frank Herbert: Children of Dune)

ИЗ РЕЦЕНЗИЈА

...Рукопис „Фауна слатководних бескичмењака са илустрованим кључевима за идентификацију“...представља драгоцен прилог постојећој литератури из области хидробиологије и фауне копнених вода намењеној студентима основних, мастер и докторских студија, али и свима који су заинтересовани за ову област. Текст је писан једноставно, на савремен начин и са обиљем илустрација што га чини посебно значајним. Текст рукописа прилагођен је новим захтевима извођења наставе на високошколским установама, поштујући дидактичко-методичка правила и потпуно је у складу са савременом литературом...

Проф. др Владица Симић
Институт за биологију и екологију
Природно-математички факултет
Универзитет у Крагујевцу

...Аутор је на једном месту веома систематично и јасно представио све групе у оквиру акватичних бескичмењака, идентификационе – илустроване кључеве за одређивање таксона, као и методологију узорковања и обраде сакупљеног материјала, чиме овај уџбеник представља не само основну литературу за студенте биолошких и еколошких наука, већ и веома користан приручник за истраживаче почетнике... Користећи савремену светску и домаћу литературу, као и практична искуства, аутор даје преглед фауне слатководних бескичмењака. Осим биолога, којима је овај уџбеник првенствено намењен, поједина поглавља су извор нових сазнања и за студенте ветерине и медицине...

Др Бранко Миљановић, ванредни професор, Природно-математички факултет
Универзитета у Новом Саду

...Свакако највећа вредност овог рукописа су илустративни кључеви за све групе акватичних бескичмењака...За сваку групу аутор је дао податке о распрострањености и диверзитету групе на глобалном нивоу, али и податке о разноврсности дате групе на подручју Србије, који су резултат великог рада самог аутора. Аутор се определио да у уџбенику да илустративне кључеве (а не класичне дихотоме) како би студентима и почетницима у области хидробиологије прве кораке у овој области учинио лакшим и доступнијим, на чему ће му свакако бити захвални сви они који буду имали задовољство да читају овај текст...

Др Ивана Живић, доцент Биолошког факултета
Универзитета у Београду

ПРЕДГОВОР

Реформе студија на универзитетима у Србији довеле су до велике диверсификације наставних садржаја, увођења потпуно нових курсева који су креирани тако да студенте ближе упознају са садржајима који нису могли да буду детаљно обрађени у оквиру тзв. општих, обавезних предмета.

Текст који се налази пред читаоцем прошао је кроз неколико фаза. Рукопис је прво био замишљен да буде практикум за студенте који се упознају са бескичмењацима који насељавају слатководне екосистеме. За све оне који почињу да се баве фауном слатководних екосистема, па и за оне који имају доста искуства, као проблем се јавља недостатак литературе на српском језику која се бави идентификацијом организама. Слободно би се могло рећи да је разноврсност слатководних животиња фасцинантна. Иако укупан број описаних врста слатководних животиња не прелази 10% од укупно описаних врста на нашој планети, податак да слатке воде, које насељавају поменути организми, представљају свега 0.01% површине планете, јасно показује да непропорционално велики део укупног биодиверзитета Земље живи у слатководним екосистемима.

Са прикупљањем литературе, првобитна замисао о практикуму је прерастала у писање уџбеника који би за циљ имао да кориснике упозна са слатководним бескичмењацима и њиховим прилагођеностима средини у којој живе. Адаптације организама су резултат њихове еволуције и прилагођавања специфичностима станишта. Зато су у уводном делу и дате информације о различитим типовима слатководних екосистемима, као и механизмима адаптација организама на њих.

Велику инспирацију приликом конципирања уџбеника имао сам у сјајним књигама следећих аутора: Clifford, H.F. (1991): *Aquatic Invertebrates of Alberta*. Edmonton, Alberta: University of Alberta Press, 538 pp; Thorp, J.P., Covich, A.P. (2001): *Ecology and Classification of North American Freshwater Invertebrates, Second Edition*. Academic Press, 1056 pp. и Цалолихин, С.Я. (1994-2004): *Определитель пресноводных беспозвоночных России и сопредельных территорий*, Том 1-6.

Највећи део рукописа је посвећен идентификацији слатководних бескичмењака, при чему су обухваћене све познате групе. За сваку групу је наведено колико је проучена на глобалном нивоу, а посебна пажња је посвећена проналажењу података о проучености дате групе у Србији. За многе групе је евидентно да постоји мало података о дистрибуцији и разноврсности у Србији или их нема. Због тога је неким групама и посвећен несразмерно велики простор, са циљем да почетнике заинтересује за њих.

Одлучио сам се за употребу илустративних кључева као визуелно пријемчивијих. Поред оригиналних цртежа, наведени су извори за све илустрације које су преузете. Ипак, за сваку групу је дат и списак специјализованих кључева. Осим тога, у Поглављу 24 дате су web адресе различитих кључева за идентификацију.

Посебна пажња је обрађена начинима сакупљања, идентификације и конзервирања у оквиру сваке групе бескичмењака.

Из искуства сам уочио да се код студената понекада јавља проблем са употребом правилне терминологије. У Поглављу 6 су детаљније објашњени појмови који се односе на морфолошке карактеристике, у Поглављу 25 је дат речник коришћених појмова у тексту, а у Поглављу 26 су објашњени неки од латинских термина који се користе у таксономској литератури.

На крају уџбеника, Поглавље 27, дати су неки од савременијих података који се односе на таксономију и класификацију живог света. Велики број молекуларних, али и морфолошких података, је довео до промена у класичним класификацијама живог света. Због тога је ово поглавље и намењено онима који желе да нешто више сазнају о овој проблематици. Наведена је и литература која ближе упознаје читаоца са новим открићима.

Уџбеник „Фауна слатководних бескичмењака са илустрованим кључевима за идентификацију“ је отуда намењен не само студентима основних и мастер студија, већ и докторских студија биологије и екологије. Наравно да поједини садржаји могу да буду од користи и стручњацима из сродних области.

За дефинитиван изглед уџбеника од великог значаја су сугестије и критичне примедбе рецензента. Велику захвалност дугујем мојим драгим колегама, али и пријатељима, проф. др Владици Симићу, проф. др Бранку Миљановићу и доц. др Ивани Живић на стрпљењу, на пажљивом читању текста и указивању на пропусте, као и на давању корисних савета за побољшање рукописа.

Колико год се трудио да пронађем што више података о распрострањењу и разноврсности бескичмењака у Србији, овај уџбеник би изгледао другачије да није било оних који су ми пружили драгоцене податке за поједине групе. Посебну захвалност упућујем Ани Петровић, асистенту и студенту докторских студија на ПМФ-у Крагујевцу, која ми је уступила податке о многим групама слатководних бескичмењака на територији Србије који су прикупљени у бази података о биодиверзитету акватичних екосистема Србије (BAES *ex situ*). Веома драгоцене податке су ми уступиле и колегинице са Биолошког факултета Универзитета у Београду, доц. др Драгана Миличић и мр Тамара Каран Жнидаршич, на чему им се захваљујем. Техничку обраду многих цртежа који су искоришћени као илустрација урадила је др Ивана Радојевић, научни сарадник у Институту за биологију и екологију ПМФ-а у Крагујевцу. Ивана, много ти хвала. Наравно, захвалност дугујем и мојим колегиницама и колегама са Института за биологију и екологију на различитим облицима помоћи и подршке.

На крају, али не и последње по значају, напротив, тешко да бих успео да напишем овај уџбеник да није било моје породице која је имала разумевања за уложен труд и време, за тренутке нервозе и нерасположења, али и дељење радосних тренутака током писања овог рукописа.

Као и сваки уџбеник, и овај не може да обухвати све што је потребно. Многи од наведених података застаревају истог тренутка када се објаве, тако да захтевају непрекидно праћење резултата нових истраживања и нових приступа у овој области. Приликом писања вероватно је дошло и до неких пропуста. Био бих јако захвалан свима који би својим сугестијама омогућили њихово превазилажење.

ostojic@kg.ac.rs

САДРЖАЈ

1. УВОД	1
1.1. ПОРЕКЛО ВОДЕ НА ЗЕМЉИ.....	4
1.2. ШТА ЈЕ СЛАТКОВОДНИ ЕКОСИСТЕМ?.....	4
1.2.1. ТИПОВИ СТАНИШТА У ТЕКУЋИЦАМА.....	6
1.2.1.1. Ерозиона зона.....	6
1.2.1.2. Зона таложења (депозиона зона).....	8
1.2.1.3. Приобална зона.....	8
1.2.1.4. Значај станишта у текућицама.....	9
1.2.2. ТИПОВИ СТАНИШТА У СТАЈАЋИМ ВОДАМА.....	9
1.2.2.1. Стратификација воде у језерима.....	10
2. ПОРЕКЛО СЛАТКОВОДНИХ ЖИВОТИЊА	13
2.1. АДАПТАЦИЈЕ НА ЖИВОТ У СЛАТКОЈ ВОДИ.....	17
3. СЛАТКОВОДНЕ ВРСТЕ, ДЕФИНИЦИЈА И РАЗНОВРСНОСТ	19
3.1. РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ПОЈЕДИНИХ ГРУПА ЖИВОТИЊА.....	19
3.2. ШТА ЈЕ СЛАТКОВОДНА ВРСТА?.....	21
3.2.1. ТЕРМИНОЛОГИЈА.....	22
3.3. ПРОЦЕНА ДИВЕРЗИТЕТА СЛАТКОВОДНИХ ЖИВОТИЊА.....	25
4. ПРИЛАГОЂЕНОСТИ (АДАПТАЦИЈЕ) НА АКВАТИЧНУ СРЕДИНУ	27
4.1. АКВАТИЧНЕ ЖИВОТИЊЕ.....	28
4.1.1. НЕУСТОН.....	28
4.1.2. НЕКТОН.....	28
4.1.3. БЕНТОС.....	29
4.1.3.1. Подела макробескичмењака у односу на начин кретања и исхрану.....	29
4.1.4. ПЛАНКТОН.....	32
4.1.4.1. Адаптације планктонских организама.....	33
4.1.4.2. Цикломорфоza.....	33
4.1.4.3. Вертикалне и хоризонталне миграције зоопланктона.....	34
5. МЕТОДЕ САКУПЉАЊА СЛАТКОВОДНИХ БЕСКИЧМЕЊАКА	37
5.1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА.....	40
5.2. ОПУШТАЊЕ И ПРАВЉЕЊЕ ПРЕПАРАТА.....	42
5.3. ЕТИКЕТЕ И БОЧИЦЕ.....	44
6. ОСНОВЕ БИОЛОШКЕ КЛАСИФИКАЦИЈЕ	45
6.1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА АКВАТИЧНИХ ОРГАНИЗАМА.....	48
6.1.1. ТАКСОМСКИ КЉУЧЕВИ.....	48
6.1.2. ШТА ЈЕ ТАКСОНОМСКИ КЉУЧ?.....	48
6.1.3. ПРИМЕР ЈЕДНОСТАВНОГ ДИХОТОМОГ КЉУЧА.....	48
6.1.4. УПУСТВО ЗА УПОТРЕБУ ТАКСОНОМСКОГ КЉУЧА.....	49
6.1.5. ОБЈАШЊАВАЊЕ (ДЕФИНИСАЊЕ) НАУЧНИХ ТЕРМИНА.....	49
7. ИЛУСТРОВАНИ КЉУЧЕВИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ	53
8. PROTOZOA	55
8.1. Опште карактеристике. Исхрана.....	56
8.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	59
Илустровани кључ.....	60

9. PORIFERA	63
9.1. Опште карактеристике.....	63
9.2. Репродукција.....	64
9.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	65
Илустровани кључ.....	66
10. CNIDARIA	67
10.1. Опште карактеристике. Исхрана.....	67
10.2. Репродукција.....	69
10.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	70
Најчешћи представници.....	71
11. PLATYHELMINTHES	73
11.1. TURBELLARIA	73
11.1.1. TRICLADIDA	74
11.1.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	75
11.2. MICROTURBELLARIA	75
11.2.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	76
Илустровани кључ.....	77
12. NEMERTEA (NEMERTINA)	79
12.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	80
Илустровани кључ.....	80
13. ROTIFERA (ROTATORIA)	83
13.1. Опште карактеристике.....	83
13.2. Исхрана.....	86
13.3. Репродукција.....	90
13.4. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	91
Илустровани кључ.....	92
14. MICROGNATHOZOA	105
14.1. Опште карактеристике.....	105
15. NEMATODA	107
15.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	109
Илустровани кључ.....	110
16. NEMATOMORPHA	117
16.1. Животни циклус.....	118
16.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	120
17. GASTROTRICHA	123
17.1. Опште карактеристике.....	123
17.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	124
Илустровани кључ.....	125
18. BRYOZOA (Ectoprocta)	131
18.1. Опште карактеристике. Репродукција.....	131
18.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	133
Илустровани кључ.....	135
19. KAMPTOZOA (Entoprocta)	137
20. ANNELIDA	139
20.1. POLYCHAETA	139

	20.1.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	141
	Илустровани кључ.....	142
	20.2. CLITELLATA	143
	20.2.1. OLIGOCHAETA	143
	20.2.1.1. Опште карактеристике. Репродукција.....	143
	20.2.1.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	144
	Илустровани кључ.....	146
	20.2.2. HIRUDINEA	148
	20.2.2.1. Опште карактеристике. Репродукција.....	149
	20.2.2.2. Исхрана.....	151
	20.2.2.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	153
	Илустровани кључ.....	154
	ACANTHOBDELIDA	159
	BRANCIOBDELLIDA	159
	21. MOLLUSCA	161
	21.1. BIVALVIA	161
	21.1.1. Опште карактеристике. Исхрана.....	161
	21.1.2. Репродукција.....	162
	21.1.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	164
	Илустровани кључ.....	165
	21.2. GASTROPODA	162
	21.2.1. Опште карактеристике. Исхрана. Репродукција.....	170
	21.2.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	173
	Илустровани кључ.....	175
	22. TARDIGRADA	177
	22.1. Опште карактеристике.....	177
	22.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	181
	Илустровани кључ.....	182
	23. ARTHROPODA	185
	Илустровани кључ за главне таксоне акватичних зглавкара.....	185
	23.1. ARACHNIDA	186
	23.1.1. ACARI	186
	23.1.1.1. HYDRACARINA	186
	23.1.1.1.1. Опште карактеристике.....	186
	23.1.1.1.2. Животни циклус.....	187
	23.1.1.1.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	189
	Илустровани кључ.....	189
	23.1.1.2. HALACARIDAE	196
	23.1.1.2.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	197
	23.1.1.3. ORIBATIDA	200
	23.1.1.3.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	201
	23.1.1.4. ACARIDIDA	202
	23.1.1.4.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	202
	23.1.2. ARANEAE	203
	Илустровани кључ.....	205

23.2. CRUSTACEA.....	208
23.2.1. BRANCHIOPODA.....	209
23.2.1.1. ANOSTRACA.....	210
23.2.1.1.1. Опште карактеристике. Исхрана. Репродукција.....	210
23.2.1.1.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	212
23.2.1.2. CONCHOSTRACA.....	212
23.2.1.2.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	213
Илустровани кључ за Crustacea.....	214
Илустровани кључ за Anostraca.....	215
Илустровани кључ за Conchostraca.....	216
23.2.1.3. NOTOSTRACA.....	218
23.2.1.3.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	219
23.2.1.4. CLADOCERA.....	220
23.2.1.4.1. Животни циклус.....	221
23.2.1.4.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	224
Илустровани кључ.....	225
23.2.2. OSTRACODA.....	228
23.2.2.1. Опште карактеристике. Репродукција.....	228
23.2.2.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	229
Илустровани кључ.....	230
23.2.3. COPEPODA.....	232
23.2.3.1. Опште карактеристике.....	233
23.2.3.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	235
Илустровани кључ.....	237
23.2.4. BRANCHIURA.....	240
23.2.5. MALACOSTRACA.....	242
Илустровани кључ за Malacostraca.....	242
23.2.5.1. MYSIDA.....	243
23.2.5.1.1. Опште карактеристике. Исхрана. Репродукција.....	244
23.2.5.1.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	245
23.2.5.2. AMPHIPODA.....	246
23.2.5.2.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	248
Илустровани кључ.....	249
23.2.5.3. ISOPODA.....	251
23.2.5.3.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	252
23.2.5.4. DECAPODA.....	253
23.2.5.4.1. BRACHYURA.....	253
23.2.5.4.1.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	256
23.2.5.4.2. CARIDEA.....	257
23.2.5.4.2.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	259
23.2.5.4.3. ASTACIDEA.....	259
23.2.5.4.3.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	261
Илустровани кључ.....	262
23.2.5.5. MALACOSTRACA – редови са мањим бројем врста у европским водама.....	263

	23.2.5.5.1. THERMOSBANEACEA	263
	23.2.5.5.1.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	263
	23.2.5.5.2. CUMACEA	264
	23.2.5.5.2.1. Опште карактеристике. Исхрана. Репродукција.....	264
	23.2.5.5.2.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	265
	23.2.5.5.3. SYNCARIDA	266
	23.2.5.6. MALACOSTRACA – групе без познатих представника у европским водама.....	266
	23.3. НЕХАРОДА	268
	23.3.1. COLLEMBOLA	268
	23.3.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	270
	Илустровани кључ.....	270
	23.3.2. INSECTA	271
	23.3.2.1. Опште карактеристике.....	273
	23.3.2.2. Животни циклус.....	274
	23.3.2.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	278
	Илустровани кључ за најчешће редове акватичних инсеката	278
	23.3.2.4. EPHEMEROPTERA	280
	23.3.2.4.1. Опште карактеристике.....	280
	23.3.2.4.2. Животни циклус.....	281
	23.3.2.4.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	282
	Илустровани кључ.....	287
	23.3.2.5. ODONATA	289
	23.3.2.5.1. Опште карактеристике.....	289
	23.3.2.5.2. Животни циклус.....	290
	23.3.2.5.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	290
	Илустровани кључ.....	291
	23.3.2.6. PLECOPTERA	300
	23.3.2.6.1. Опште карактеристике.....	300
	23.3.2.6.2. Животни циклус.....	301
	23.3.2.6.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	301
	Илустровани кључ.....	302
	23.3.2.7. HETEROPTERA	306
	23.3.2.7.1. Опште карактеристике.....	306
	23.3.2.7.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	307
	Илустровани кључ.....	311
	23.3.2.8. TRICHOPTERA	313
	23.3.2.8.1. Опште карактеристике.....	313
	23.3.2.8.2. Животни циклус.....	315
	23.3.2.8.3. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	315
	Илустровани кључ.....	316
	23.3.2.9. MEGALOPTERA	324
	23.3.2.9.1. Животни циклус.....	324
	23.3.2.9.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	324
	Илустровани кључ.....	325

	23.3.2.10. NEUROPTERA	327
	23.3.2.10.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	327
	23.3.2.11. COLEOPTERA	329
	23.3.2.11.1. Опште карактеристике.....	329
	23.3.2.11.2. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	332
	Илустровани кључ.....	336
	23.3.2.12. DIPTERA	340
	23.3.2.12.1. Животни циклус.....	340
	Илустровани кључ.....	346
	23.3.2.13. LEPIDOPTERA	359
	23.3.2.13.1. Сакупљање, идентификација, конзервирање.....	360
	Илустровани кључ.....	360
	23.3.2.14. INSECTA – остали редови са акватичним представницима.....	361
	23.3.2.14.1. MESOPTERA	361
	23.3.2.14.2. HYMENOPTERA	362
	23.3.2.14.3. ORTHOPTERA	363
	24. ЛИТЕРАТУРА	365
	24.1. КОРИСНИ САЈТОВИ.....	387
	24.2. КЉУЧЕВИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ (СА WEB АДРЕСАМА).....	390
	25. РЕЧНИК ПОЈМОВА	399
	26. ЗНАЧЕЊА ЛАТИНСКИХ ТЕРМИНА	407
	27. САВРЕМЕНИ ПОГЛЕДИ НА ТАКСОНОМИЈУ И КЛАСИФИКАЦИЈУ ЖИВОТИЊА	409
	27.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ИСТОРИЈАТА КЛАСИФИКАЦИЈЕ ЖИВОГ СВЕТА.....	409
	27.2. ФИЛОГЕНИЈА ARTHROPODA.....	417
	27.3. ОБЈАШЊЕЊА ТАКСОНА.....	420
	27.4. РЕФЕРЕНЦЕ ДОСТУПНЕ <i>ON LINE</i> КОЈЕ БЛИЖЕ ОБЈАШЊАВАЈУ НОВЕ ТАКСОНОМСКЕ КАТЕГОРИЈЕ И НАЗИВЕ.....	430
	27.5. ИЗГОВОР ЛАТИНСКИХ СЛОВА СА ПРИМЕРИМА.....	433
	ИНДЕКС ПОЈМОВА	435
	ИНДЕКС ТАКСОНА	441

Др Александар Остојић

**ФАУНА СЛАТКОВОДНИХ
БЕСКИЧМЕЊАКА СА
ИЛУСТРОВАНИМ КЉУЧЕВИМА
ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ**